

5-

Walga Laulik.

Luuletanud

A. Martinson.

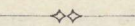

Walgas, 1905.

6

45.50

Walga
Laulik.

Luuletanud

M. Martinson.
RAHVUSRAAMATUKOGU
ESTI

Walgas, 1905.

Дозволено цензурою. Г. Юрьевъ, 5-го декабря 1904 года.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
1-96-5458

Тип. Ф. Карлсона, Валкь.

Mõned laulud.

Mõned laulud mõtjin luua.
Weiksed soovid peitsid põues,
Neid ma rahwa ette tuua
Mõtlesin ford, kodu õues.
Kõhetud küll on mu mõtted,
Wiletsad mo ette wõtted.
Wõim nii wäga wõimetu.

Siiski mis mind elus aitnud,
Mis mind wiind on elust läbi,
Neid ma pole laialt laitnud
Need ei tee mull ial häbi;
Lapse põli alla läinud,
Kind on maa peal raskust näinud
Maapeal, elu waewane . !

Kewadel kui lehtes palmid,
Ihm saab soojaks soetud.
Loodan et mo weiksed salmid
Saawad läbi loetud.
Armas istu puude wilus,
Vilje aed on ümber ilus —
Salmid saatwad südamel:

Armsad Gesti tütreid pojad,
Kaunid kumbed kõrgeks kiitke!
Seisku südamed teil soojad

Armurikkalt aega wiitke!
Teiste raskust kaasas kandke,
Armastage, aitke — antke —
Wõitke walgus wärawad . !

Wõitke walgus wärawad!
Kad meid wiivad elust läbi
Tõe tuled — järawad !
Elades ei tee meil häbi.
Täitku tõsidus me rinda,
Ilustagu elu inda;
Saatku wilja Sjamaal.

Kui mehe moodi.

Kui mehe moodi taod tööd
Kui püüad wõita rohked;
Siis maitserikkalt leiba sööd
Siis wähenewad ohked.

Maailm ei ole une taewas,
Maailmas pisud pehmed mängu.
Ja kes ei wõitle raskest waewas
See eluteel jääb pea kängu.

Kes aga wirgalt walmib tööd,
End kaunilt waewab — kaitsleb
See hingemaal näeb õnne ööd
See elus rõõmu maitseb.

Alt ülesse!

Alt ülesse on raske jõuda
Seist elu võtab palju nõuda,
Seist kindla paremuse kalju
Peal, weeretakse koormaid palju
Ja iga tõsise töö palk
On ikka wana kuri malk:
Seepärast muutuvad mitmed meelt
Ja pöörwad kõrwal õigelt teelt,
Et waew ja raskus palju lõhub
Ja rõõmude peal rohkest rõhub.

Uuel jõul.

Uuel jõul, uuel rammul —
Tõtkem, teeles suurel sammul.
Muudatus ei suigu sure,
Saatjaks saagu rõõm ja mure
Mured kantku meie õlad,
Kuni lõpivad, wanad võlad;
Kuni tuffub tume toorus,
Wõsub, wirtub, waihue woorus.
Südamel jeeft woolab maru,
Head nõuu pole üle aru.
Kitsus wähel abiks asub
Lajus ahju taga lajob.
Uhtus, kõrkus, kurjus kaja

Madal armastuse maja.
Külmus, külmusele, kallab,
Soojust jalge alla tallab.
Sellepärast, suurel sammul
Suurel sammul rohkel rammul
Tõtkem teele, murtkem pead
Tukkudes ei tule head.
Wõitjaid Jsa armu tiivad
Häda orgust koju wiivad.

So südamesse.

So südamesse lööwad haavad
So waewad walud suureks saavad
Oh mõtle, et kõik mulda waob,
Küll siis so suurem kurtus kaob.

Teod, Looja loodud lillekesed,
On teravad ning offalised;
Nad röömuga so wõitlust waatwad,
Sul raskeid koormaid kanda saatwad.

Siit elumere metsa salust.
Wõid leida tuimust igast talust.
Aeg head ja halba ette toob,
Muld mulda jälle mullaks loob

Ilurikas.

Ilurikas õnne aeg meil jõua,
Kosuta me' kallist kodumaad!
Rahukätkist, armurikkalt jõua,
Wähenda me haawad — walusad
Kaswata me kaunid kumbed kangeks
Walmista meil õiget rohtu,
Wähenda me häda ohtu!
Et me iialgi ei langeks.

Tule alla!

Tule alla, wõta walwa,
Wõitle wara hilja!
Kiwi otja ära külwa,
Sealt ei wirgu wilja!

Kaunid teod, nad kasu kandwad
Ilu ehted elawal!
Nad sull wapralt wäärtust andwad
Wiivad walgus wärawal.

Saatusel õn furjad huuled
Lonti, ei wõi laske;
Wilutad on elu tuuled,
Wõitlus wäga raske . !

Ega iial!

Ega iial teiste najal
Edasi saa elu rajal;
Pead olema ka ise mees
Ja seisma oma ukse ees.

Ei teine teisel ühtki anna,
Ei kasuta ta koormat kannu.
Kui võtad astmelt alla lange,
Siis torm veel lükkama on kange.

Sa auusta ametid ja tööd
Töö toob sull rahulikud ööd,
Sa armastad tööd teha ikka,
Tööd tehes päew ei näita pikka.

Tööd tehes saad ja seda kätte
Mis ial ei too laiskus lätte.
Ei viibijal, õnn lama laugel,
Ta taganeb tast hoopis kaugel.

Lööb miljonid lahti!

Mie weikest rikkust raske luua
Sest waew ja puudus püüab puua.
Weel süski, kes ei taha wahti,
Lööb wiimaks miljonid ka lahti.

Seepärast astu elu laewa
Seal higista, tee tööd näe waewa!

Löö teivas maasse ühe hooga,
Sest ilma tööta ei saa rooga.

Rikkus.

Ei rikkus meile õnne too,
Ei hingele ka ilu loo;
Ei ehita ka ial rinda
Kui elul pole tõsist hinda.

Ja kui meie loodus enam laotab
Ja seda sellepärast jaotab,
Et sellele meil oleks anda,
Kell pole leiba laual panda.

Jäe seisma!

Jäe seisma, võta vaikselt wasta
Mis ilm so peale võtab lasta,
Kui kannatusjega kõik mõetad
Siis palju, väga palju, võetad.

Siis waew ja valu, waob rinnast
Siis õnn ja rõõm ka taewa linnast
Sest seda Jumal armastab.
Kes siin maailmas kannatab.

Rikkas.

Rikas anna waesel käsi
Lase, end ta rinnal laske,
Wõideldes ja ära wäsi
Kui ta koorm on ränk ja raske.

Heida kõrwal, tühjus kallid
Elu laene lihtsaks loo!
Maha jätta pidud, pallid,
Ei nad ühtki tulu too:

Elu enesele kippu
Waat, jealt näed mis tuleb kanda
Selle küljes ole rippu
Mis meil midagi wõib anda.

Kui me kõit nii weikset elaks
Keritud saaks rahwa rinnad
Töö siis palju wara walaks
Elul tõuseks teised hinnad

Kindel oli meel ja keha.

Kindel oli meel ja keha
Ilurikkas elu ilmas;
Õiged töösid püüdsin teha
Selged sihid seisid silmas.
Mõtlesin et elu päewad,
Õiglaselt kõit alla läewad.

Uga aeg ta kaswas langes
Külmus kurnas rõõmu rada;
Kõik mu koda kokku langes
Õnnetusi oli -- jada!
Õiged teod nad suurt ei toonud
Head nõu midagi ei loonud.

Tumed tunnid, torm ja tali,
Puhtust ei too sinaw = siid!
Südamel seeft, waen ja wali
Tahtmine suur tüli riid:
Me waerwame siin teine teist
Hea abimees on kaugel meist.

Hea abimees on kaugel meist
Ei mõista tõde õigeks kiita!
Me taga nõuame üht teist
Kus wõime tühjalt aega wiita
Me pühama püüd ei riimi rähku
Ta puhtus põdema peab kähku.

Kui sul raskus käes siis püia
Ära jeda ilmal hüia!
Puudusel, ilm ütleb paras
Ta on rahwa ees kui waras.

All waenul elas.

All waenul elas Gesti mees,
Nii wäga weikse sauna sees.
Ta kehwal põllul tegi tööd,

Ming mõttis abiks ka weel ööd;
Et küll ta naaber pikk, ja paks
Ja sõna pealt tal laskis plats
Ei mõitlend vastu: ütles patt,
Ei tõstnud üles jalga fätt.

Ei olnud kuu ei aasta pikk,
Ta kõrwal olin õnnelik.
Ta elu hoidsid Looja käed,
Ei waevand teda waewa wäed.
Ei ial läind tal halwaks meel,
Ei surmand teda ussi keel;
Ei rikkund lossi loba suu —
Ta kaswis nagu roosi puu.

Ta oli jo üks õige mees
Ja õiged ifka õnne sees.
Et küll neil feha käänetaks
Jalg puusast wälja wäänetaks
See aga kõik fui tühi tuul.
Mis puhub lahtel lehekuul,
Siin elu polegi jo kuld,
Sest inime on põrm ja muld.

Kord mõttis jälle naabrike
Ta üle waljult walitse,
Ta peale koormaid kangutas
Ja ennast waewas — wangutas.
Nii tühi aga oli töö,

Kui walgets minew pime öö.
Tõest parem filmi pigista
Ja ahju taga igista.

Sõbrale.

Mo sõber, kui siin ilma sees
Sa tahad olla õige mees,
Waat siis ka warsti ära näed,
Et ennast koorma alla jäed.

Siin õige elu wilets waene
Ta langeb nagu liikuw laene;
Sest paha ihkab jõudsat jõudu.
Ning rõhub rängaste ta jõudu

So meel peab olema kui kalju,
Ka ette waatus, wirt ning walju
Ihm headusel weel otsib nõrkust,
Ning püiab kahanda ta kõrkust.

Siin fellel kaunim elu kuu,
Kell hästi lai on loba suu.
See ka end teiste üle jiab
Ja mitmeid ninapidi wiab.

Ta enne kaua nuusib — nurib
Kui ta sind wale wõrku juhib.
Ja kui ei aita looja arm,
Siis on ju elu külm ja karm.

Siis woolab kurjus wälja ruttu
Ja elades jaad tundma nuttu
Mis arm ei suuda asuta.
Kõik kaotab kurjus kasuta

Pahas tujus.

Pahas tujus tormab Jüri,
Haawad suured südames.
Kõik ta parenius kui nüri
Närtfib ära tormi ees.
Pagan, wõtku wanad naesed!
Naeste jeltsis sõnu sorib,
Tüki aega tüli norib —
Naesed siju poolest waesed.

Tuim, ta kallis kaasakene,
Ei wõi waota wastu rinda
Nõnda kaua mehefene
Tallanud on mulla pinda
Kaasakene kõrkust kiidab
Ihkab uhkust taga ilmas,
Pisaraid ei ole silmas —
Teise kaenlas aega wiidab.

Jüri püiab otse sõita,
Tasasemalt liugu laske;
Püiab armuga kõik wõita
Püiab wõita, kõik mis raste:
Aga mis need, südissikkud?

Uga mis need, wanad naesed?
Nad on sifu poolest waesed —
Nad ei ole õnnelikud. !

Waimulik mees, waikselt tõttab,
Waikselt tõttab, — ulatab!
Mõned paarid wasta wõtab,
Üheks kehaks julatab:
Kellel selgas siidi kleitid — walged
Koores poolest, kopsakas ja kabe,
Tuluta, nii ripsakas nii rabe —
Kellel on weel õrnad puna palged. !

Armastus ei paita, peida,
Kurjus winnab hääduft wõrku
Lõbust lahkest pole leida,
Näertsides kõik wõtwad nõrku
Jüri puuris nagu pimelt,
Wangis naeste wõimu wallas;
Külm ja karm ta elu kallas
Pükfid naeste jalgas nimelt.

Kaunis kõrged naišt weel wõtta,
Näpistatud kistsis nägu.
Ise majast wälja tõtta,
Kõige weiksem mehe tegu.
Madalus ei farga farkus,
Üksmeel elab jauna nufas
Kõige wiletšamas urfas —
Jüriil kõige suurem tarkus.

Waene mees.

Waene mees tee ääres jändab,
Otsib teenistust ja tööd;
Wäga weiksel wõimul rändab
Uneta u i mitmed ööd.

Wara otša saand tal ammu,
Kattki kattend kuue ölad;
Pikkem teekond rööwind rammu
Seltsiks saatjaks juured wölad.

Kallis kodumaa on laugel
Kaugel kodu kuldseid talud.
Pisar püiab lange laugel
Südamel seest waewad walud.

Kaugel kodu metsa salu,
Surm ta sunnib elama!
Kõõmu saadab waew ja walu
Kui maailm on armuta,

Elu ilmal ööke jõuab
Puhkust nõuab hinge põue.
Waene waewaga weel jõuab
Astub alla talu õue.

Waates wähe wõtab wiivi
Läheneb siis ukse pool,
Litsub linki, rusub riivi,
Lükkab lahti ühel hool.

Kuri koer, ta nurgas kisab
Kas toob poegi terve jalga.

Berenaine külmalt lijab,
Karmab peosse tubli malga.

Hüiab waljult: aasta waene!
Laulan ise leina wiit!
Laiß, ja hooletu, ja waene,
Katsu et ja lähed süit.

Sind on saatnud oma woli,
Oma tarkus wiib sind raisku
Kerjaja, mo läwelts koli —
Tal ma ei falli laisku . !

Küllus waesufel ei anna,
Waesus elab rumalast;
Küllust andmine ei kannu
Andmine on Jumalast.

Mustad pilwed katwad taewast
Pikkne pime piirab maad
Maailm wäjäind elu waewast
Une hõlmas on kõik raad.

Waeste majas weel tuli säraw
Reisja tule poole tõttab,
Waeste majas weel lahti wäraw
Waene teda wasta wõtub.

Beremeestel pole kanda,
Majas puudub õnnistus.
Rikkal pole waesfel anda —
Siin on waew ja wiletjus . !

Parem wilu muld!

Ei ilm see tee sind õnneliseks,
Kui halw on kõik so elu hind;
Ei ka so südant rahuliseks
Kui raske koorma all so rind —
Siis langewad pitalt päewad, kuud,
Sest mulda igatsewad luud.

Siis armsaks jaab sul surma oda
Ja tühiiseks, jääb ilmamaa
Sest siin sul pole kindlat koda,
Kus wõikski seista rahuga
Näe waew ja higi ka me toit,
Kui taewast kumab kuldne loit

Ka wana tigheidus lööb hinda,
Tal löbu löörib kuri keel!
See rõhub ja siis ka weel rinda
Näi wõideldes siis õigel teel —
Siis ikka parem wilu muld,
Kui ilma rikkus auu ja kuld.

Gesti isa.

Gesti Isa, tõttab palwele,
Peidab põues soowi pikka!
Kändab wiludamal talwel
Palwe maja poole ikka.
Wärisedes tõmbab rihma,

Külm lööb aia teibas lasku
Hambad kaistades rasku —
Hingefene ihkab waimu wihma.

Ust ja lootus juba armsalt ammu,
Õiged kehad, looja riiki liitnud,
Saatanud rahu, saatanud rohkest rammu
Wanadus on teda kõrgelt kiitnud,
Wanadusel elust wärsind keha.
Wanadus on palju waewa näinud
Wanadus walust läbi läinud
Wanadus ei taha nalja teha.

Tee wiib teda Lossi hoowist läbi.
Lossi atnad seisawad kõik lahti;
Lollid, teewad halli peale häbi,
Sajatawad teda salamahiti.
Lossi sees on väga weike Jumal,
Lossi katus ilmlik auu ja kõrkus,
Lossi peremees on ise oma wõrkus!
Gesti isa on seal must ja rumal.

Wanadus saab raskest koormast wõitu
Ei tad kahtlus tee pealt pöördä jaksä.
Wanadus ei jäta wilund sõitu,
Tühjad teenistused midagi ei maksä.
Juba paistab armastatud koht,
Isake saab palwemaja ligi,
Pühib palgelt tompu läinud higi —
Dtsä löpöb hädaoht . !

Rahwast palwemajas palju
Seal on wanad, seal on noored

Kõrgel fergib usu kalju,
Ta teeb küpsiks tuimad toored,
Kes siin tundwad tema seadust;
Ta teeb kallits keha tuju,
Annab taewalikku tuju. —
Armasta maailmas headust.

Mõnel mehel, ainult jalad
Palvemajas pengi all. !
Mõned järgi jäänud palad,
Keha hoopis paljas tall. !
Ja mis keha pole nõudnud,
Jalad jüiski walgel kandnud,
Armsal tunnil auu andnud,
Jalad ometi on jõudnud.

Rasked koormad jätwad õlad
Kelle nimi kõrges taewas.
Lõpwad mitmed wanad wõlad,
Glades ta pole waewas.
Sellepärast kanna hoolt,
Kända ilmas seda rada.
Mis ei wäära aasta sada —
Siis ka Jumal on so poolt.

Wana Ija palwes waga,
Palwe on ta ülem püid;
Seisab allpool, teistest taga,
Palub andeks rasked süid. !
Südamel on rahutulek wisa,
Siiski ta ei wäsi walust waewast

Palub teda ikka kõrgeist taewast
Ja see paluja, on meie Gesti-Jsa. !

Sügisel.

Dh, kui ruttu kuiwand ära
Leht, nii rohke rohiline!
Oh, kui ruttu lõpend jära —
Flu ilm nii imeline. !

Aeg on anded kätte toonud
Pakatanud põllud, paisjed. !
Laulu linnud laulud loonud,
Healed südametel waikjed.

Kaasik kannatusi kannab,
Taime jurmal sirutab:
Laiad lehed alla annab —
Kõikub kohkub — wirutab. !

Sillekene liialt liigub
Jäädawad ei ole siin;
Kuni wiimaks alla kiigub
Põrmu põues, lõpeb piin. !

Calwel.

Wäljad walendawad walged,
Wilu wabad, matwad marjamaad,
Kõrgel kingul kahwatanud palged,
Aeg wiind alla, kaunid — kallimad.

Murtud kased katvad elukallast,
Siit ja sealt on kuulda viimist viit,
Wilud tormid waowad läbi wallast
Ünn ja rõõm on ära läinud siit.

Ornad õied põrmu põue maetud
Elusje on tulnud tume tund!
Walge linaga kõik finni kaetud
Terwe loodus magab talwe und.

Terwe loodus, õhk nii külm et — kohku,
Tormi käes on iäelikum luba.
Lumi litjub libled alla lohku —
Katusjed ka kätte all kõik juba.

Minult inime ta õitse wõib weel wähe,
Elu pikendus, on pantud Jumalast
Kui ta mõistab hoida auu ja ehe
Ja ei toimeta siin ilmas rumalast.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1-96-05458

- 25

Nr. 1